

Fővárosi Ítéltábla
5.Pf.20.738/2009/7.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Nagy László Csaba ügyész által képviselt Fővárosi Főügyészség (1054 Budapest, Akadémia u. 13.) felperesnek - a dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd (...) által képviselt Magyar Gárda Hagyományörző és Kulturális Egyesület (1032 Budapest, Bécsi út 223., törvényes képviselő: Vona Gábor elnök) alperes ellen egyesület felosztatása iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2008. december 16. napján kelt 19.P.26.453/2007/126. sorszám alatt meghozott ítélete ellen az alperes részéről 141. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében az 1989. évi II. törvény (Etv.) 16. § (2) bekezdés d) pontja alapján kérte, hogy a bíróság az alperesi szervezetet oszlassa fel, az egyesület vagyonáról pedig rendelkezzen úgy, hogy az alperes meghatározott pénzügyi intézet által vezetett pénzforgalmi számláján levő pénzeszeget a Magyar Államkincstár javára rendelje átutalni.

A felperes keresetében felhívta az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát, valamint az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Római Egyezményt, továbbá az 1969. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló, New Yorkban

elfogadott egyezményt. Hangsúlyozta, hogy a felsorolt nemzetközi szerződésekben rögzített alapelvekből kiindulva az Alkotmánybíróság következetes joggyakorlatot alakított ki, miszerint az emberi élethez és méltósághoz való jogot olyan oszthatatlan és korlátozhatatlan alapjognak tekinti, amely minden más emberi jognak az alapja és korlátja egyben. A politikai szabadságjogok - mint az egyesüléshez és véleménynyilvánításhoz való jog - ezzel szemben nem korlátozhatatlanok. Az Alkotmány 63. § (1) bekezdése szerint az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van a törvény által nem tiltott célra szervezeteket létrehozni, illetve azokhoz csatlakozni; az egyesülési jog gyakorlása azonban nem járhat mások jogainak és szabadságának a sérelmével. Jelen esetben az alperesi egyesület működése a cigányok mint Magyarországon honos népcsoportba (kisebbségbe) tartozó személyek emberi méltóságához, egyenlőségéhez és szabadságához való jogainak sérelmével jár. Az egyesület és az általa szervezett Gárda tevékenysége objektíve alkalmas mások jogainak megsértésére.

Így például a 2007. december 9-i tatárszentgyörgyi rendezvény meghívójának szövegezése és a rendezvényen elhangzó beszédekben használt kifejezések összhatásukban alkalmasak voltak arra, hogy a társadalomban a roma közösség tagjaival szemben negatív érzelmeket, ezzel egyidejűleg a roma közösség tagjaiban félelmet váltsanak ki, ezáltal társadalmi feszültséget keltve. Az alperesi egyesület rendezvényén elhangzott beszédekben olyan gondolattartalmak találhatók, amelyek alkalmasak az emberi méltóság megsértésére. Az egyesület által hangoztatott nézetek azért is alkotmányellenesek, mert a közrendvédelmi, közbiztonsági feladatok ellátása az állam kizárólagos feladata, ilyen tevékenységet az egyesülési jog keretei között önkényesen végezni nem lehet. Az egyesület a cigányság szegregációját támogatja annak ellenére, hogy a népcsoportok elkülönítésére irányuló magatartás kifejezetten tiltott tevékenység. A többségi társadalom és a cigányság szembeállítása, a cigány népcsoport elkülönítésére irányuló és a népcsoport tagjait közmegegyezésnek kitenni szándékozó kijelentések megtétele a Magyar Köztársaság Alkotmányával és nemzetközi egyezményeivel nem férnek össze.

A rendezvény külsőségei alkalmasak voltak arra, hogy a település és - a médiák tudósításán keresztül - az ország cigány lakosságát megfélemlítsék. Az egyenöltözetet viselő gárdisták katonai vezényszavak kíséretében, sorokba rendeződve masíroztak végig a településen, illetve a település Fő terén felsorakoztak és előttük beszédek hangzottak el. Az egyesület nézeteinek olyan - kulturális egyesülettel összeegyeztethetetlen - katonai jellegű demonstráció keretében ad hangot, amely a társadalom egyes csoportjainak megfélemlítésére alkalmas. A helyi romaközösség az alperesi megmozdulás miatt ellentüntetést szervezett, ez is mutatja, hogy a rendezvény megtartása a cigány népcsoporthoz tartozó személyeknek az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében biztosított emberi méltósága megsértésére alkalmas. Az alapszabálya szerint eredetileg törvényes célokra létrehozott egyesület tényleges tevékenységének megkezdése rávilágított arra, hogy valójában - visszaélve az egyesülési jog lehetőségével - intézményesített kereteket teremtettek olyan tevékenységhez, amely mások jogainak és szabadságának sérelmével jár. A rasszista, kirekesztésre építő eszmék hirdetésére és terjesztésére az egyesülési jog hatálya alá tartozó jogi személy nem hozható létre, ilyen tevékenységet társadalmi

szervezet sem közvetlenül, sem közvetett módon nem folytathat.

Ez utóbbi megállapítással összefüggésben a felperes utalt arra, hogy a Gárda nem önálló, tevékenysége nem értékelhető az egyesülettől függetlenül. A Magyar Gárdát az alperes elnöksége hívta életre azzal a szándékkal, hogy utóbb az egyesületbe tagozatként integrálják; ennek megfelelően a Magyar Gárdát Alapító Nyilatkozat az egyesület alapító tagjainak nevében került közzétételre a Magyar Gárda hivatalos honlapján. A Magyar Gárda Egyesület jogi keretet nyújt a Gárda működéséhez, mellyel eszmei azonosságot is vállal, azt támogatja, azzal együttműködik. A névazonosság nyilvánvalóan tudatos, erre figyelemmel az egyesület és a gárda között a közvélemény sem tesz különbséget. Az alperes képviselője nem járt el annak érdekében, hogy a Magyar Gárda a névhasználatával ne keltse azt a látszatot, hogy működése az egyesülethez kapcsolódik. A Magyar Gárda internetes honlapján egy 2007. július 17-én és 2007. augusztus 27-én közzétett tájékoztatásból kitűnik, hogy a Magyar Gárda céljait, szervezeti felépítését, horizontális-vertikális szerveződését, a tagság feltételeit, a gárda külsőségeit, rangjelzéseit az alperesi egyesület határozta meg. A Gárda rendezvényeinek a vezérszónokai rendszerint az egyesület elnöke, illetve tagjai voltak, a 2008. március 29-i gárdista avatáson pedig **D. I.** országos főkapitány ünnepi beszédének jelentős részét az alperesi egyesület ellen folyamatban levő pernek szentelte és azt hangsúlyozta, hogy a per a Gárda élethalálharcáról szól. Ez pedig arra utal, hogy a Magyar Gárda léte az alperesi egyesület létével szorosan összefügg, az egyesület nélkül a Gárda nem létezne. Ezt támasztja alá a szónok azon előadása is, miszerint a Magyar Gárda társadalmi szervezet marad. **Vona Gábor** az ügyészi felszólalásra írt 2007. november 9-i válaszlevelében arról tájékoztatta a Fővárosi Főügyészséget, hogy az egyesület a Magyar Gárda Alapító Nyilatkozatából törölte a kifogásolt célokat, amelyek az egyesület alapszabályában foglalt céloktól eltérnek: ha a Magyar Gárda független lenne, ezt az egyesület elnöke nem tehetné volna meg. A Magyar Gárda hivatalos honlapján továbbá a Magyar Gárda Egyesület bankszámlaszámát megadva szólítják fel az érdeklődőket a Gárda célkitűzéseinek támogatására. Mindezek bizonyítják, hogy az alperesi egyesület és Magyar Gárda nevű szerveződés működése egymástól elválaszthatatlan, a Gárda létrehozása, szervezése és irányítása az egyesület tevékenységének szerves része. Éppen emiatt a Magyar Gárda nem minősíthető mozgalomnak sem.

Az Etv. 3. § (2) bekezdése szerinti tömegmozgalomról azért nincs szó, mert a Magyar Gárda valós önkormányzatisággal nem rendelkezik, autonóm döntéseket nem hoz, ezek mindig az egyesülettől fakadnak. A demokratikus önkormányzatiság elvével ellentétesen rendfokozaton alapuló szervezeti hierarchia áll fenn, és katonai jellegű tisztségek, rendfokozatok intézményesítésére került sor. A Gárda ugyanakkor az Etv. 5. §-a szerinti „mozgalom” feltételeinek sem felel meg, hiszen a gárdisták esküjük alapján kötelesek részt venni a Gárda tevékenységében méghozzá magas fokon szervezett keretek között: erre engednek következtetni a Gárda szimbólumai és külsőségei (egyenruha, rangjelzések, zárt katonai alakzatok, engedelmség a parancsnok vezényszavainak). A Gárdának szükségképpen van nyilvántartott tagsága: nem hihető ugyanis, hogy felvételi eljárás, eskütétel és a szervezettség magas foka alapján a Gárdát irányító személyek a gárdisták nevéből, elérhetőségéről ne rendelkeznének nyilvántartással, hiszen mozgósításuk e nélkül

nem is oldható meg. Mindezek alapján az állapítható meg, hogy a Magyar Gárda mozgalomnak nevezett szerveződés az alperes alapszabályában nem nevesített, de alapszabályi integrálás nélkül is ténylegesen az alperesi egyesület tagozataként működtetett szervezeti egység. Emiatt a keresetnek helyt adó ítélethozatal esetén annak hatálya a Magyar Gárdára szükségszerűen kiterjed.

A felperes megjegyezte: az alperes a szervezeti integrálást azért tagadja, illetve ennek rögzítésére az alapszabályban azért nem került sor, mert a felperesi perindítást követően az alperesi egyesület pernyertessége érdekében a Gárda külön mozgalomként történő beállítását tartotta célszerűnek, így kijátszhatónak tűnik az a korlát, amit a jogalkotó a társadalmi szervezetek működésével kapcsolatban felállított (Etv. 2. § (2) bekezdés). Megállapítható ugyanakkor, hogy az egyesület alapító tagjai a Gárda működtetésében közvetlenül részt vesznek, és a körülményekből arra lehet következtetni, hogy azt az egyesületi tevékenység keretében teszik. Az egyesület a Gárda felett irányítást gyakorol, a főkapitányt az egyesület nevezi ki, az egyenruhákat, rangjelzéseket is ő biztosítja, a Gárda az egyesület bankszámláján keresztül támogatható, a gárdisták felvétele ügyében az egyesület vezetősége dönt, illetve a Gárdán belül felmerülő vizsgálatokat az egyesület elnöke rendelte el. Tény továbbá, hogy a Magyar Gárda hivatalos honlapjaként megnevezett internetes honlap az alperesi egyesület működéséről is jogilag értékelhető információkat tartalmaz.

Mivel pedig az alperesi egyesület tevékenységének szerves része a Magyar Gárda működtetése, ezért a 2007. december 9-i, Tatárszentgyörgyön megtartott rendezvény is része volt az alperesi tevékenységnek. Ezt támasztja alá, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) 5. §-a szerinti természetes személy által az egyesület nevében bejelentett rendezvény a bejelentésben foglalt cél és napirend szerint történt meg. **K. R.** bejelentővel szemben az alperes nem lépett fel, egészen a bírósági tárgyalásig nem tiltakozott az ellen, hogy az eseményt az egyesület rendezvényeként tüntessék fel, sőt az alperes 2007. december 8-án sajtóközleményt bocsátott ki, melyben maga is az egyesület december 9-i demonstrációjáról beszélt. Ez a „cigánybűnözéssel” kapcsolatos rendezvény önmagában - függetlenül attól, hogy a rendezvényen felvetett probléma létezik-e vagy sem - kifogásolható, mert valamely társadalmi problémára nem egy népességcsoport általános megfélemlítése, elkülönítése a megfelelő megoldás. Egy társadalmi szervezet nem vindikálhatja magának azt a jogot, hogy fizikai megfélemlítéssel befolyásolja az állampolgárok egy másik csoportját, illetve nem adhat keretet annak, hogy más társadalmi csoporttal szemben nemzetközi egyezményekben és az Alkotmányba ütköző véleményeket hangoztassanak. Az alperesi egyesület által működtetett Gárda megnyilvánulásai erőszakkal való fenyegetésként hatnak: az a tény, hogy több mint 200 gárdista éppen a cigánysoron kívánt végigvonulni, azt mutatja, hogy az általuk hangsúlyozott társadalmi problémát erődemonstrációval kívánták visszaszorítani. Mivel az erőszakkal való fenyegetésnek egyértelműen meghatározott címzettjei vannak, az érintett társadalmi csoport tagjai fenyegetve érezhetik magukat, ezért a Gárda működése bennük félelmet kelt és ez jogukat sérti. Demokráciában megengedhetetlen és az Alkotmánnyal összeegyeztethetetlen, hogy a társadalom egyik csoportja - akár fizikai megnyilvánulásokkal, akár verbálisan - erőszakkal fenyegetse a társadalom másik

csoportját.

Amennyiben valamely társadalmi szervezet tevékenysége - ide értve egy tevékenység kereteinek a létrehozását is - alkalmas arra, hogy bármely társadalmi csoport tagjainak az emberi méltóságát sértse, ez a társadalmi szervezet feloszlását önmagában megalapozza. Az egyesülési szabadság kereteinek túllépése esetén ugyanis az állami beavatkozás arányosságának és fokozatosságának az elve már nem alkalmazható; ha a feloszlítás törvényi oka fennáll, mérlegelésre nincs lehetőség, az érintett szervezetet fel kell oszlatni.

Az alperes a kereset elutasítását és a Magyar Állam perköltségben való marasztalását kérte.

Hangsúlyozta, hogy a civil társadalom életébe való állami beavatkozásnak a lehető legminimálisabbnak kell lennie, és jogkorlátozó, végső esetben joggyakorlást meggátló döntést csak akkor hozhat, ha az arányosság elvének megfelel, valamint konkrétan és reálisan jár mások jogainak és szabadságának olyan szintű sérelmével, hogy ezt csak és kizárólag az egyesület megszüntetésével lehet és szükséges elhárítani. Jelen esetben az alperesi egyesület tekintetében ez nem szükséges és nem indokolt.

Az alperesi álláspont szerint a kereset három téves kiindulóponton alapul: egyrészt, hogy az alperesi egyesület léte és működése azonosítható lenne a Magyar Gárda mozgalom működésével; másrészt, hogy a 2007. december 9-i tatárszentgyörgyi rendezvény az alperesi egyesület rendezvénye lett volna, harmadlagosan pedig hogy az alperesi egyesület és az általa szervezett Gárda tevékenysége objektíve alkalmas mások jogainak megsértésére különös figyelemmel a 2007. december 9-i tatárszentgyörgyi rendezvényre.

Fentiekkel szemben az alperes álláspontja szerint tény, hogy az alperesi egyesület tevékenysége nem azonosítható a Magyar Gárda mozgalom tevékenységével. Az Alapítói Nyilatkozat egyértelműen rögzíti, hogy nem saját tagozat a Magyar Gárda, hanem egy be nem jegyzett, alperestől jogi és szervezeti értelemben is független mozgalom, amelyet csupán életre hívott és támogat. Természetesen ez nem jelent eszmei különbözőséget. Az alperesi egyesület tehát keretet teremtett az ifjúság nemzettudatának ápolásához és a mozgalommal - mint hasonló eszmeiségű, de be nem jegyzett szervezettel - együttműködik. Annak létrehívása, támogatása és az együttműködés nem jelentheti azt, hogy az alperesi egyesület jogi értelemben felelősségre vonható lenne a mozgalom tevékenységéért. Az alperes rámutatott, hogy a Magyar Gárda mint mozgalom az Etv. 5. §-a alapján nem minősül társadalmi szervezetnek, mivel a magánszemélyeknek az egyesülési jog alapján létrehozott olyan közössége, melynek nincs az Etv. szerint meghatározott szervezete. Éppen ezért sem közvetlenül, sem közvetve nem osztható fel, nem terjed ki rá az Etv. hatálya. Az egyesület a mozgalom belső életébe nem szól bele, a mozgalomnak saját vezetői vannak, tevékenységüket maguk tervezik és végzik. A kereset valótlanul hivatkozik arra is, hogy az egyesület saját tevékenységet nem végzett. Ezzel szemben számtalan lakossági fórumot tartott, középiskolai történelemversenyt hirdetett meg és egy népfőiskola-hálózat létrehozását szervezi a Magyar Gárda mozgalommal és a Jobbik Magyarországért Mozgalommal együtt. Így tehát az egyesület működése nem merül ki kizárólag a Magyar Gárda mozgalom működtetésében. Hangsúlyozta továbbá, hogy az egyesület saját honlappal nem rendelkezik, a **S. P.** alapító tag domainjaként

regisztrált honlap a Magyar Gárda hivatalos honlapja.

Álláspontja szerint az, hogy a 2007. december 9-i tatárszentgyörgyi rendezvény nem az egyesület rendezvénye volt, abból tűnik ki, hogy a bejelentő **K. R.** nem az alperes törvényes képviselője, **Vona Gábor** elnöktől származó meghatalmazással pedig nem rendelkezett. Ebből fakadóan a szóban forgó rendezvény egy magánszemély által bejelentett és a Magyar Gárda mozgalom által szervezett rendezvény volt. Ebből következően az ottani események nem szolgálhatnak alapul az egyesülettel szembeni bármilyen jogkövetkezmény alkalmazására.

Az alperes érdemben is vitatta, hogy az egyesület és a Magyar Gárda mozgalom tevékenysége mások jogainak és szabadságának sérelmével jár, ezért álláspontja szerint a felosztatás törvényes oka hiányzik. Hangsúlyozta, a felperes által is felhívott nemzetközi szerződések és az Alkotmány, valamint az egyesülésről szóló törvény alapján az Alkotmánybíróság 21/1996. (V. 17.) AB határozatában kimondta: az egyesülési jog korlátozása „mások jogai és szabadsága” sérelemtől való megóvása érdekében akkor alkotmányos, ha ezt a korlátozást a másik jog szükségessé tette és a korlátozás mérve a védelem céljával arányos. A korlátozásnak azonban a konkrét kockázathoz kell igazodnia. Valamely szabadságjogot nem általában, hanem kizárólag gyakorlásának abban a vonatkozásában lehet korlátozni, amelyet mások jogainak védelme szükségessé tesz. E határozatból következően az egyesülési jog korlátozásához nem elég az elvont veszélyeztetés. Azt kell bizonyítani, hogy konkrét veszélyekkel jár az egyesülési jog gyakorlása, és e konkrét veszély nagysága dönti el a jogkorlátozás arányosságát. A kockázat nagyságának minősítésénél mérlegelni kell azt a pozitív hatást, amelyet a nézetek vállalása és ütköztetése jelent, hiszen ez a demokrácia része és a demokratikus közélet előfeltétele. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi, vagyis az egyéni véleményalkotás lehetősége az, ami alkotmányos védelmet élvez. A tatárszentgyörgyi rendezvény felszólalói közérdekű és közcélú tevékenység részeként hívták fel a figyelmet a vidék tarthatatlan közbiztonsági viszonyaira. A probléma felvetése nem adhat alapot jogsértés megállapítására, egy rendezvényen elhangzó sarkosabb kijelentések egy szervezet felosztatására nem adnak okot. A felszólalók beszédeikben nyíltan szóltak a vidék közbiztonsági helyzetéről utalva arra, hogy komoly és megoldatlan problémák jellemzik a magyar-cigány együttélést, továbbá létező jelenségként utaltak arra, hogy az adatok szerint a bűnelkövetés a cigányság körében az átlagost meghaladó mértékű. Önmagában a „cigánybűnözés” szó használata és a kapcsolódó témák nyilvánosság előtti megvitatása nem jelentheti az emberi méltóság megsértését, de még ha jogsértéssel jár is egy ilyen tevékenység, úgy önmagában mások jogainak sérelme szükségképpen az egyesület felosztatását nem eredményezheti. Egyebekben rasszista eszmék hirdetéséről nem volt szó, a bűncselekmények elkövetői elleni hathatós védelem igényének megfogalmazása nem jelenti ezt. A bűn hatékony üldözése, az erre való figyelemfelhívások nem jelenthetik objektíve senki jogának és szabadságának konkrét sérelmét. Döntő jelentőségű továbbá, hogy a mozgalom rendezvényein nem volt erőszakos, közbiztonságot, mások jogait és szabadságát sértő, veszélyeztető esemény. A mozgalom működésének katonás jellege nem irányul senki ellen, annak célja az önkéntesen belépő tagok öntudatának és

fegyelmének erősítése. Az egyenruha az összetartozás jele, ami a katonai hagyományokat őrző egyesületek körében természetes. A mozgalom rendezvényei méltóságteljesek, azokon az erőszak vagy erőszakkal való fenyegetés nincs jelen. A kereset valós tényeket nélkülöző fikciója az, hogy az alperesi egyesület és a mozgalom katonai jellegű demonstrációkat tart és ezzel félemlíti meg a társadalom egyes csoportjait.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata szerint a véleményüket erőteljesen kifejező, de a demokratikus viták kereteit túl nem lépő szervezetek feloszlata sérti az egyesülési jogot; tehát nem a kívülállók érzésvilága, hanem a jogkorlátozást tartalmazó jogszabályok lehető legmegszorítóbb értelmezése dönti el, hogy mikor lehet az egyesülési jogot korlátozni. Absztrakt félelmekre hivatkozással az emberi jogok korlátozása nem lehetséges.

Az alperes védekezésében utóbb előadta azt is, hogy az egyesület és a Magyar Gárda mozgalom viszonya három szakaszra osztható: az első 2007. július 17-től 2007. augusztus 25-ig (az első avatásig) tartott, amikor még csak az alperesi egyesület létezett és a létrehozni kívánt mozgalom működéséről még nem voltak kikristályosodott elképzelések. A második, átmeneti szakasz 2007. augusztus 25-től október 21-ig tartott, amely során a mozgalom különválása és önálló működése kiteljesedett. A harmadik szakasz 2007. október 21-e óta tart: azóta az egyesület és a mozgalom egymással együttműködve, de egyértelműen függetlenül működik.

Mindezek miatt az alperes elnökének korábbi nyilatkozatai a viszony mai megítélése szempontjából nem vehetők figyelembe, továbbá az eszmei azonosság és az ennek következményeként eltúrt névazonosság nem alapozza meg azt a következtetést, hogy a Magyar Gárda mozgalom az alperesi egyesület része lenne: tekintetben a kereset összemosza a kezdeti időszak elvi elképzeléseit és a tényszerűen megvalósult történéseket.

Az alperes kiemelte: az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának állandó gyakorlata szerint valamely alapvető jog korlátozása akkor megengedett, ha alkotmányosan elfogadható célja van, valamint a cél elérése érdekében a jogkorlátozás szükséges és arányos. A felperes alapjogsérelemre hivatkozik, de adott esetben az egyesülési jog gyakorlása és az emberi méltóság sérelme között olyan távoli, absztrakt, igazolhatatlan összefüggés van, hogy a valóságban sokkal inkább a köznyugalom absztrakt veszélyeztetése az, ami mellett a felperes érvel. Emellett vizsgálandó, hogy a közönségnek - kollektíve - lehet-e egyáltalán emberi méltósága, valamint közvetlen veszélyeztetés történt-e. A mozgalom tagjainak vonulása, összehangolt, fegyelmezett viselkedése, illetve öltözete objektíve alkalmatlan a feloszlatai okok megjelölt megfélemlítésre és fenyegetésre. Az erőszakkal fenyegetéshez hozzátartozik az erőszakos esemény reális bekövetkezésének lehetősége, továbbá valamilyen súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfélemlítettben komoly félelmet keltsen. Ez az alperes megnyilvánulásaira nem mondható. Spekulatív félelmek kapcsán preventív intézkedések hozatala pedig az Európai Emberi Jogi Bíróság gyakorlata szerint sem megfelelő eszköz.

Az elsőfokú bíróság ítéletével feloszlatta a Fővárosi Bíróság 2007. június 18-án kelt,

11.Pk.60.357/2007/3. számú végzésével 12.583. szám alatt nyilvántartásba vett Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesületet . Elrendelte a felosztatott szervezetnek a bírósági nyilvántartásból való törlését. Megállapította, hogy az alperesi egyesület bankszámlán levő készpénzvagyona állami tulajdonba kerül. Felhívta az alperesi egyesület bankszámláját vezető BankOt, hogy a rendelkező részben meghatározott szám alatti bankszámlán az ítélet jogerőre emelkedésekor meglévő pénzüsszeget utalja át a Magyar Államkincstár egy konkrétan meghatározott számú, „egyéb pénzügyi lebonyolítások” letéti számlája javára. Erről a Magyar Államkincstárat értesíteni rendelte. Az eljárási illetékről akként határozott, hogy azt a Magyar Állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy először azzal a kérdéssel kellett foglalkoznia, hogy miként kell értékelni az alperesi egyesület és a Magyar Gárda mozgalom viszonyát. A felek azt egyezően adták elő, hogy az alperes hívta életre a mozgalmat, annak pénzügyi, anyagi, infrastrukturális segítséget nyújt. Az alperes nem vitatta azt sem, hogy jelenleg is szoros kapcsolat áll fenn köztük, de hangsúlyozta, nincs szó semmiféle hierarchikus kapcsolatról. Az elsőfokú bíróság az összes körülmény mérlegelésével végül arra a megállapításra jutott, hogy az alperes és a mozgalom különállása csupán formai, de az alperesi egyesület és főként annak vezető személyiségei játszanak érdemi szerepet a mozgalom irányításában és határozzák meg annak tényleges irányvonalát. A közvélemény számára a Gárda mint egységes képződmény jelenik meg, nem különítődik el az alperesi egyesület és a mozgalom tevékenysége. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint főként a jelen per megindítását követően egyfajta tudatos „szereposztás” valósult meg, amelyben az egyik oldalon a jogi személyiséggel rendelkező társadalmi szervezet szerepel, a másik oldalon - a külső környezet számára - a tevékenységet kifejtő és a jelen per tárgyává is tett magatartásokat ténylegesen tanúsító mozgalom. Ezt a kettős szereposztást egyértelműen igazolta Vona Gábornak a mozgalom országos vezetői értekezletén 2008. szeptember 14-én tett nyilatkozata, amelyet a bíróság zárt tárgyalási szakaszban tekintett meg. Ebben többek között elmondta, hogy az egyesület magatartását a per léte alapvetően meghatározza, továbbá az egyesület egyik szerepe, hogy a legalitás auráját biztosítsa a mozgalom számára. Elmondta azt is, hogy a peres eljárás számára az egyesület dobható oda, miközben a bírósági eljárás eredményétől függetlenül a mozgalom folytathatja tevékenységét.

Az elsőfokú bíróság mindezek alapján rögzítette, hogy az alperesi egyesület nem egyetlen, de legfőbb tevékenysége a mozgalom létrehozása, működtetése, érdemi irányítása és pénzügyi támogatása volt, így nem a különállás, hanem a szimbiózisban való működés állapítható meg. Az alperes ezért érdemben nem háríthatja el a felelősséget olyan megmozdulások tartalmáért, amelyek a külvilág számára a Gárdához voltak köthetők. A kereset kiindulópontja a 2007. december 9-i, Tatárszentgyörgyön tartott rendezvény, melytől - az előbbieket miatt - az alperes nem határolható el, az ott történtek az alperesi felelősség körébe tartoznak.

A rendezvény lényege a „cigánybűnözés” kategóriájának középpontba helyezése volt. Ezen általánosító, egyértelműen faji, etnikai alapokon álló kategória alkalmazása sérti az egyenlő emberi méltóság alapeszméjét. Az alperes, illetve az általa támogatott Gárda

programmá tette az emberek közötti megkülönböztetést, mindezt pedig több esetben erődemonstrációnak minősülő, megjelenési módjában másokat megfélemlítő felvonulások formájában is kifejezésre juttatta. A szinte feladatszerű félelemkeltés azonban nem lehet alkotmányosan elfogadott cél vagy szerep.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint adott esetben az egyesülési jog korlátozásának nem előfeltétele, hogy konkrét büncselekmény megállapításra kerüljön vagy fizikai erőszak valósuljon meg, verbális megnyilvánulások, erődemonstrációk is alkalmasak lehetnek a jogsértő hatás kiváltására. Így például a kötelezőnek tekintett ruházat a nyilas vézskorszakhoz tapadó történelmi tapasztalatok okán, az azóta eltelt történelmileg rövid időre is figyelemmel objektíve alkalmas lehet egyes kisebbségek történelmi érzékenységének megsértésére. Az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, hogy egy civilizált jogállamban nem lehet megtörni az erőszak alkalmazásának állami monopóliumát. Az alperes részéről ugyan folyamatosan hangoztatták, hogy ezt tiszteletben tartják, ugyanakkor a közvéleményben az a kép adódik, hogy „a Gárda hívásra jön és rendet csinál”, illetve hogy a Gárda a lakosság „védelmezője”. Korábban az alperes azt az elképzelést is propagálta, hogy a Gárda lesz az eljövendő Nemzetőrség gerince, illetve „a XXI. század csendőrsége”. Az alperes, illetve a Gárda által javasolt módon bűnbakok megjelölésével, népcsoport, nemzetiség megbélyegzésével, illetve félelem keltésével a megoldás nem lehetséges a jogállam keretei között.

Az alperes hivatkozott arra is, hogy az emberi méltóság védelméhez fűződő jog csak egyént illethet meg, a közösség méltósága érdemben nem értelmezhető. Az elsőfokú bíróság ezt a kifogást nem találta alaposnak. Utalt az Alkotmánybíróság 95/2008. (VII. 3.) AB határozatra, melyben szerepel védett jogi tárgyként a közösségek méltósága, továbbá az egyesülési jogról szóló törvény is mások jogait rendeli védeni.

Az összes körülmény mérlegelésével tehát az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a vele szimbiózisban együtt létező Magyar Gárda mozgalom működésén keresztül, meghatározó módon olyan tevékenységet végez, amely ténylegesen sérti egyes kisebbségek tagjai egyenlő emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait. Demokratikus jogállamban még a véleménynyilvánítás szabadsága alapelveinek természetes elfogadása mellett sem fogadható el az emberek közötti megkülönböztetés programmá tétele, amely ellentétes az emberi méltóság alapeszméjével. Az elsőfokú bíróság szerint ez a tevékenység eléri azt a szintet, amely szükségessé és arányossá teszi a polgári jog oldaláról a legsúlyosabb jogkövetkezmény alkalmazását, ezért a bíróság az Etv. 16. § (2) bekezdés d) pontja alapján az alperesi egyesületet feloszlatta.

Az elsőfokú bíróság rögzítette ugyanakkor, hogy az ítélet hatálya közvetlenül nem terjed ki a Magyar Gárda mozgalom elnevezésű szerveződésre. A mozgalom jogi személyiséggel nem rendelkezik, ezáltal közvetlenül perbe nem vonható, így helyzetét közvetlenül a feloszlítás nem érinti, már csak azért sem, mert közvetlenül erre vonatkozó kereseti kérelem nem került előterjesztésre. A jelen ítélet továbbá nem jelenti gátját annak, hogy akár egyének, akár csoportok bármilyen karitatív vagy közhasznú munkát végezzenek, ezt a döntést nem tilalmazza, és még véletlenül sem tekinti jogsértőnek.

Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy az alperes vagyonáról az Etv. 21. § (2) bekezdése alapján határozott.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel kérve az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását. Bejelentette a másodfokú perköltségre vonatkozó igényét is.

A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság a tényállást tévesen állapította meg, tévesen értelmezte és alkalmazta a vonatkozó jogszabályokat, és mindezekre figyelemmel tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felosztatás mint a legszigorúbb egyesületi jogi jogintézmény alkalmazható lenne. Az alperes fenntartotta az elsőfokú bíróság előtt előterjesztett ellenkérelmét is. Ezen belül kiemelte, hogy a felperes keresete három téves kiindulóponton alapul, amellyel szemben megállapítható, hogy az alperesi egyesület léte és működése nem azonosítható a Magyar Gárda mozgalom működésével, a tatárszentgyörgyi rendezvény nem az alperesi egyesület rendezvénye volt, továbbá az alperesi egyesület és az általa létrehívott Magyar Gárda mozgalom tevékenysége objektíve nem volt és jelenleg sem alkalmas mások jogainak és szabadságának megsértésére. Mindezekre figyelemmel a felosztatásnak nincs jogszabályi alapja, az szükségtelen és aránytalan, s így megengedhetetlen.

Az alperes leszögezte: a bíróság csak akkor hozhat felosztatást kimondó ítéletet, ha az adott egyesület működése nem absztrakt módon és elvi lehetőségként, hanem konkrétan és reálisan jár mások jogainak és szabadságának olyan szintű sérelmével, hogy ezt csak és kizárólag az egyesület megszüntetésével lehet és szükséges elhárítani. Mivel az egyesület, valamint a Gárda működése sem absztrakt módon és elvi lehetőségként, sem pedig konkrétan és reálisan nem járt mások jogainak és szabadságának olyan szintű sérelmével, amely a felosztatást indokoltá tenné, ezért a kereset elutasítása indokolt. Megjegyezte továbbá, hogy a felperes bizonyítási kötelezettségének sem tett eleget, hiszen a három kiindulópont együttes megvalósulását bizonyítani nem tudta. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a bizonyítékok mérlegeléséből a logikai szabályokkal ellentétesen rekesztette ki az alperesi álláspontot alátámasztó bizonyítékokat. Tévesen állapította meg továbbá, hogy egyes kisebbségek történelmi érzékenységének megsértésére alkalmas a Magyar Gárda mozgalom tagjai által viselt öltözet. Az esetlegesen fennálló ilyen típusú történelmi érzékenység nem lehet objektív alapja konkrét és tényleges jogsérelem okozásának. Tévesen utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy az alperes, illetve a Magyar Gárda mozgalom megtörni igyekezett volna az erőszak alkalmazásának állami monopóliumát, csupán arról volt szó, hogy a közbiztonság azóta is folyamatosan romló helyzetén való változtatás szükségességére hívja fel a figyelmet, a bűnözés áldozataival szembeni szolidaritást kifejezve. Polgárőrségek létrehozatalának kezdeményezése és figyelemfelhívó beszédek tartása nem szankcionálható cselekmény egy jogállamban még akkor sem, ha mindez egyesek érzékenységét, ízlését sérti. Az elsőfokú bíróság tévesen tulajdonított döntő jelentőséget annak, hogy a külvilág számára miként jelenik meg az alperes és a mozgalom közötti kapcsolat, hiszen e kép kialakításában döntő szerepe van a sajtónyilvánosságnak, amely tudatosan igyekszik démonizálni a gárdajelenséget. Az alperesi beavatkozók perbeli nyilatkozatai értelmezése körében iratellenesen jutott a bíróság arra a következtetésre, hogy ők azonosnak tekintették volna az alperest a mozgalommal. Az alperesi beavatkozók a mozgalom társadalmilag hasznos és védendő tevékenységéről szoltak, de ez nem jelenti a felperesi kereset jogalapjának elismerését. Az

alperes hangsúlyozta, hogy a www.magyargarda.hu honlap akkor jött létre, amikor még csak az egyesület létezett, a mozgalom létrejötte után pedig a mozgalom is helyet kapott az oldalon. Az alperes és a Gárda szoros együttműködése nem lehet alap a feloszlataásra, ha a feloszlataás alapjául felhozott cselekményeket nem az alperesi szervezet tanúsította. Téves az a megállapítás is, miszerint a mozgalom és az egyesület működése sértette egyes kisebbségek tagjainak egyenlő emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait, továbbá hogy az alperes az emberek közötti megkülönböztetést programmá tette volna. A felperes állításával ellentétben senki sem állította az alperes és a mozgalom részéről, hogy alapvetően a cigányság felelős a bűnözésért, csak mintegy sokak életét hátrányosan érintő jelenséget említették, és hathatós megoldást sürgettek. Fellebbezése kiegészítésében arra is utalt: a mozgalom tevékenysége jelentős részben hozzájárult ahhoz, hogy az Országgyűlés 2009. június 29-i ülésnapján elfogadta a Büntetőtvénnykönyv módosításáról szóló T/2554. számú törvényjavaslatot. A fellebbezés szerint a bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy védett jogi tárgyként jelenhet meg a közösség méltósága, a 95/2008. (VII. 3.) AB határozat egyértelműen leszögezi, hogy e jog alanya csak egyén lehet. Egyébként is a szónokok által használt „cigánybűnözés” fogalom kriminológiai kategória, az önmagában nem sérti az egyenlő emberi méltóság alapeszméjét. Nincs szó egyébként az alperes részéről feladatszerű félelemkeltésről sem, sőt több ízben a gyülekezési jogukkal a törvényi kereteket betartva élő gárdisták váltak célpontjaivá verbális és fizikai támadásoknak a cigány kisebbséghez tartozó személyek részéről.

Mindezek mellett az alkalmazott szankció mindenképpen aránytalan. A demokratikus jogállamban ugyanis az a lényeg, hogy termékeny vita folyjon a civil társadalom szereplői által felvetett valós társadalmi problémákról, és nem a probléma felvetőit kell kiiktatni, hanem megoldást kell találni a nehéz és feszült helyzetben élő közösségek ügyeire.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján; az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait fenntartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem érintett rendelkezése nem volt, ezért az ítélet tábla azt teljes terjedelmében bírálta felül.

Itt jegyzi meg a Fővárosi Ítélet tábla, hogy a másodfokú tárgyalásig valamennyi beavatkozó a perből jogerősen kizárásra került (Pp. 56. § (2) bekezdés), ezért hatályos fellebbezése kizárólag az alperesnek volt, aki pedig az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezésében foglaltakat tartotta fenn.

Mivel a kereset az alperesi egyesületnek - a felperes részéről nem mozgalomnak minősített, hanem szervezeti egységként kezelt - Magyar Gárdára is kiterjedő feloszlataására irányult (ld. 8. számú felperesi előkészítő irat), ezért az alperes által mozgalomnak nevezett Magyar Gárda önállósága vagy szervezeti egységként az alperessel való azonossága olyan kérdés, amiről a kereset elbírálása kapcsán állást kellett foglalni.

Az elsőfokú bíróság - az ítélet rendelkező része szerint - a keresetnek egészében helyt

adott. Indokolásában pedig - egyebek között - azt rögzítette, hogy a Magyar Gárda Mozgalmat önálló jogi személyiséggel nem rendelkező olyan szerveződésnek tekintette, amelyet nem az alperesi egyesülettől való különállás, hanem a vele szimbiózisban történő együttműködés jellemez. Megállapította azt is, hogy a feloszlítás a mozgalom helyzetét közvetlenül nem érinti, az ítélet ugyanis nem jelenti gátját annak, hogy akár egyének, akár csoportok karitatív vagy közhasznú tevékenységet végezzenek.

Az elsőfokú bíróság ítéletének az alperes részéről nem fellebbezett, első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, önállóan, azaz a rendelkező résztől függetlenül jogerőre emelkedett indoka pedig nem is lehetett. A Fővárosi Ítéltáblának az alperes fellebbezése nyomán a keresettel érvényesített jogról hozott döntést (rendelkező rész) és az annak alapjául szolgáló releváns tényeket, valamint jogi okfejtéseket (indokolás) összességükben kellett felülbírálnia, hiszen ezek önmagukban nem, hanem csak egymással együtt értelmezhetők (BH 2002. évi 235. számú eseti döntés, Pp. 228. § (4) bekezdés).

Az alperes fellebbezése alaptalan.

Az alperes fellebbezésében általánosságban kifogásolta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, azt azonban nem fejtette ki, hogy az mely tények tekintetében és milyen okból téves. A fellebbezésből - tartalmát tekintve - az tűnik ki, hogy valójában a mérlegelés eredményét, a bíróság által levont következtetéseket vitatja. Az ítéltábla ezzel szemben megállapította, hogy az első fokon eljáró bíróság a releváns tényeket a rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével, logikai hibáktól és ellenmondásoktól mentesen, helyesen rögzítette, abban téves ténybeli megállapítás nincs. A Fővárosi Ítéltábla ezért azt a döntése alapjaként maga is elfogadta, a tényállást azonban az alábbiakkal egészíti ki.

A kereset ténybeli alapjaként megjelölt alperesi megmozdulások helyszíneivel kapcsolatban köztudomású tényként ismert - az internetről bárki által hozzáférhető - adat, hogy Tatárszentgyörgy 1858 fős, Fadd 4501 fős, Galgagyörk pedig 1088 fős község, amelyekben a roma népesség aránya számottevő.

Tatárszentgyörgyön, 2007. december 9-én több száz gárdista vonult az utcákon rendőri biztosítás mellett, melyet a gyűlés bejelentésekor a rendezvény szervezőjeként **K. R.** az esemény jellegére tekintettel maga kért.

A Faddon, 2008. június 21-én lezajlott demonstráción mintegy 250 gárdista vett részt 100 fős rendőri erő jelenléte mellett, míg a Galgagyörkön megjelent 30 gárdistához képest hasonló számarányú rendőr lett kivezényelve. Erőszakos cselekményekre a fenti körülmények mellett egyik esetben sem került sor.

(E tényeket a Fővárosi Ítéltábla a Magyar Gárda hivatalos honlapján megjelentek, valamint a 2007. november 29-én kelt és a Dabasi Rendőrkapitánysághoz címzett, a Tatárszentgyörgyön tartandó rendezvény bejelentése alapján állapította meg.)

A Fővárosi Ítéltábla a kiegészített tényállás alapján az elsőfokú bíróság döntésével

egyetért, annak indokolását azonban a következők szerint pontosítja és egészíti ki.

Az alperes fellebbezésében, de már az elsőfokú eljárásban előterjesztett ellenkérelmében is arra hivatkozott, hogy az alperesi egyesület léte és működése nem azonosítható a Magyar Gárda működésével, valamint hogy a 2007. december 9-i tatárszentgyörgyi rendezvény nem az egyesület rendezvénye volt; mindezek folytán a Magyar Gárda tevékenysége miatt öt hátrányos jogkövetkezmények nem érhetik.

Az elsőfokú bíróság ezzel szemben ítéletében azt állapította meg, hogy az alperesi egyesület nem egyetlen, de legfőbb tevékenysége a Magyar Gárda létrehozása, működtetése, irányítása és pénzügyi támogatása, ehhez képest a két szerveződésre nem a különállás, hanem a szimbiózisban való működés a jellemző.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerű, hibátlan mérlegelésével jutott ez utóbbi következtetésre, ezzel a ténymegállapítással az ítéletábla egyetért. Az elsőfokú bíróság azonban a helyesen rögzített tényből jogi következtetést nem vont le, és nem adta magyarázatát annak, hogy az alperes milyen jogi alapon felel a Magyar Gárda tevékenységéért. Ez pedig nem ténybeli megítélés kérdése, hanem kifejezetten jogkérdés, melyre az 1989. évi II. törvény (továbbiakban Etv.) rendelkezései adnak választ.

Az Etv. 3. § (1) bekezdése szerint a társadalmi szervezet olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely az alapszabályban meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét.

A 3. § (2) bekezdése értelmében a tömegmozgalom tevékenységében nem nyilvántartott tagok is részt vehetnek.

A fenti rendelkezések megfogalmazásából, a tömegmozgalomra vonatkozó szabálynak a társadalmi szervezet definícióját rögzítő 3. §-on belüli elhelyezkedéséből arra lehet következtetni, hogy az Etv. 3. § (2) bekezdése egy speciális társadalmi szervezetet szabályoz tömegmozgalom (mozgalom) elnevezés alatt. Ezt az értelmezést támasztja alá - mint autentikus jogszabály-értelmezés - az Etv. miniszteri indoklása, melynek a 3. §-hoz fűzött részletes indoklása a következőket rögzíti: a társadalmi szervezet általános fogalmától annyiban tér el a tömegmozgalom fogalma, hogy annak tevékenységében nem nyilvántartott tagok *is* részt vesznek, vagyis a tömegmozgalom a tagok vonatkozásában lazább szervezettségű társadalmi szervezet. A tömegmozgalmakat azért indokolt külön nevesíteni, mert a társadalmi szervezetek rendszerében több jelentős tömegmozgalom is működik, amelyek szervezete és működése - a tagság vonatkozásában - eltér az egyéb társadalmi szervezetektől.

A tömegmozgalom társadalmi szervezeti jellegéből következik, hogy az jogi személy (Etv. 2. § (4) bekezdés), amely nyilvántartásába vétellel jön létre (Etv. 4. § (1) bekezdés). A Magyar Gárda ezen feltételeknek nem felel meg, ezért tömegmozgalomnak nem tekinthető.

A keresetet előterjesztő ügyész, valamint az alperes is az Etv. 5. §-ában foglaltakkal

kívánták alátámasztani a saját - egymástól eltérő - álláspontjukat.

Az Etv. 5. §-a értelmében nem minősül társadalmi szervezetnek a magánszemélyeknek az egyesülési jog alapján létrehozott olyan közössége, amelynek működése nem rendszeres vagy nincs nyilvántartott tagsága vagy e törvényben meghatározott szervezete.

A fenti jogszabályhely szerinti vagylagos feltételek közül a Magyar Gárdának kétségtelenül nincs az Etv-ben meghatározott szervezete, ezért egyértelműen az Etv. 5. §-a alá eső közösségről van szó. Azt, hogy mit kell ez esetben az „egyesülési jog alapján létrehozott közösség” alatt érteni, ismét az Etv. miniszteri indokolása világítja meg. Ez rögzíti: a társadalmi szervezetekkel szemben az Etv. 5. §-a szerinti közösségeknek a sajátosságai legfőképpen abban mutatkoznak meg, hogy vagy egy másik ún. anyaszervezeten belül fejtik ki tevékenységüket, vagy önállóan ugyan, de alkalmi jelleggel, ügyintéző és képviselői szervek működése nélkül, alapszabály és nyilvántartott tagság nélkül, működésük célja alkalmanként változó, eshetőleges.

Az elsőfokú bíróság által helyesen mérlegelt bizonyítékok alapján megállapított tényekből - az Etv. 5. §-át és annak miniszteri indokolását tekintve - egyértelműen az következik, hogy *a Magyar Gárda jogi értelemben nem tömegmozgalom, hanem az egyesülési jog alapján létrehozott olyan közösség, amely az alperesi egyesületen mint anyaszervezeten belül fejt ki tevékenységét.*

Ezt egyebekben az alperes elnökének, Vona Gábornak a törvényesség érdekében először még csak felszólalással élő ügyészhez írt, 2007. november 9-i válaszlevele, majd az alperesi egyesület 2007. december 7-i közgyűlésén elfogadott alapszabály-kiegészítés tartalma is alátámasztja. Ezekből kitűnik, hogy a Magyar Gárda Egyesület utóbb úgy módosította alapszabályát, hogy az a Magyar Gárda részéről kifejtett tevékenység jellegének megfelelően; ezen okból a kulturális egyesületként bírósági nyilvántartásba vett alperesi egyesület céljaként került megfogalmazásra, hogy társadalmi párbeszédet kezdeményez, nyilvános rendezvényeket és lakossági fórumokat tar - egyebek között - a közbiztonság kérdésében. Ez az alperesi cél alapvetően a Magyar Gárda működésével valósult meg, miképpen a Gárda - a periratokból kitűnően - más egyesületi cél elérése érdekében is tevékenykedik. Ha pedig az alperesi egyesület az alapszabály szerinti céljait a Magyar Gárda mint közösség útján kívánja elérni, úgy alappal nem hivatkozhat arra, hogy a Gárda működését nem neki mint jogi személynek kell betudni. Adott esetben ugyanis nem szoros értelemben vett polgári jogi felelősségről van szó, hanem arról, hogy bármilyen jogi személy csak természetes személyek útján működhet, ebből következően a jogi személy működési körében ténykedő természetes személyek magatartása a jogi személy magatartásának minősül. Ezen nem változtat az sem, ha a természetes személyek a jogi személyen belüli csoportba, közösségbe tömörülnek.

A Ptk. 1. § (1) bekezdés utolsó fordulata folytán alkalmazandó Ptk. 30. § (1) bekezdése a jogi személyen belüli ilyen csoportot a jogi személy szervezeti egységeként definiálja, míg a Ptk. 30. § (2) bekezdése szerint a szervezeti egység vezetője az egység rendeltetésszerű működése által meghatározott körben a jogi személy képviselőjeként jár el. Mindezekre tekintettel helyesen minősítette **K. R.** (a Magyar Gárda akkori pest megyei

kapitánya) a saját eljárását, amikor az alperes által elhatározott tatárszentgyörgyi rendezvényt a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 5. § a) pontjában és a 7. § d) pontjában foglaltakra figyelemmel az alperes képviselőjében eljárva jelentette be mint a rendezvény természetes személy szervezője.

Az alperes az elsőfokú eljárásban előterjesztett ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy az egyesület és a Magyar Gárda viszonya három szakaszra tagolható, ezek közül az utolsó 2007. október 21-e óta tart: azóta az alperes és a Magyar Gárda egymással együttműködve, de egymástól függetlenül működik. Ennek alátámasztásaként utalt a jelen per folyamatban léte alatt, 2008. szeptember 28-án köztük létrejött megállapodásra, amelyet azonban - az alperesi érveléssel ellentétben - a Magyar Gárda jogképességének hiánya miatt (Ptk. 8. § (1) bekezdés és 28. § (1) és (3) bekezdés) és az ebből következő szerződésképesége hiánya okán jogi értelemben vett szerződésnek tekinteni nem lehet, az legfeljebb az alperesi egyesületen belüli, az anyaszervezet és a szervezeti egysége közti feladat- és munkamegosztásként értékelhető.

Megjegyzni az ítélet táblájában, hogy a periratok közé csatolt „együttműködési megállapodás” tartalma sem igazolja, hogy az alperes és a Magyar Gárda viszonyában bármilyen változás következett volna be, hiszen a Gárda továbbra is a Magyar Gárda Egyesület „ideológiai-szellemi iránymutatását magáénak vallva” az alperes céljait valósítja meg. A megállapodás 7. pontját pedig - amely az egyesület esetleges megszűnése esetére tartalmaz rendelkezést - csupán szándéknyilatkozatként lehet figyelembe venni.

Az eddig kifejtettek lényege tehát összegezve az, hogy az alperesi egyesület a Magyar Gárdát szervezeti egységként magában foglalja, ennél fogva a jelen jogerős ítélet mindkettőre kiterjed: vagyis az egyesület feloszlata kapcsán a bíróság a Magyar Gárdában tevékenykedő természetes személyek együttműködésének az egyesülethez kötődő szervezeti kereteit is megszünteti.

Megjegyzni még az ítélet táblájában, hogy a kereset az alperesi egyesületnek a maga egészében való feloszlata iránt irányult, a Gárdát érintő külön kereseti petitum előterjesztése - jogi személyiség hiányában - nem volt lehetséges és szükséges. A döntésnek ettől függetlenül kellett kiterjednie az egyesület egészére, beleértve annak szervezeti egységét is.

Mindezek folytán az elsőfokú bíróság azon megállapításával, miszerint az ítélet „a mozgalom helyzetét közvetlenül nem érinti”, csak olyan értelmezés mellett lehet egyetérteni, hogy a bíróság döntése a Magyar Gárdát alkotó természetes személyek jövőbeli egyesülési és gyülekezési jogára - mint anyagi jogi jogosultságra - kihatással nincs, az e jogok jövőbeli gyakorlásával kapcsolatos kérdéseket nem dönti és nem is döntheti el.

Utal az ítélet táblájában arra, hogy általában véve is igaz az, hogy egyetlen jogi személy megszűnése sincs kihatással a korábban annak szervezetén belül ténykedett természetes személyek anyagi jogi jogosultságára, vagyis arra, hogy a jogi személy keretében kifejtett tevékenységüket e személyek a későbbiekben miként folytatják. Így a társadalmi szervezet, adott esetben az alperesi egyesület feloszlatahoz sem kapcsolódhat ettől

eltérő joghatás. Ebből azonban nem vonható le megalapozottan olyan, az alperes által felhozott következtetés, hogy az Etv. 16. § (2) bekezdés d) pontja szerinti jogkövetkezmény önmagában ebből az okból szükségtelen lenne, hiszen ez a törvényi rendelkezés mindenkor alkalmazhatatlanságát és a jogi személy természetes személyektől elkülönülő, önálló jogalanyiségének megkérdőjelezését jelentené.

Az alperes fellebbezésében a továbbiakban azt vitatta, hogy a Magyar Gárda Egyesület felosztatásának törvényi feltételei fennállnának: egyrészt, mert a működése nem járt ténylegesen mások jogainak, szabadságának sérelmével, másrészt - ha mégis sérelmet okozott volna - a felosztatás mint jogkövetkezmény aránytalanul súlyos. Hivatkozott a szabad véleménynyilvánítás őt megillető jogára és ennek kapcsán arra, hogy a gárdisták öltözéke, valamint a közbiztonság romló helyzetére utaló beszédek, még a sarkosabb megfogalmazások sem lépik túl az alapjog (a véleménynyilvánítási és egyesülési szabadság) kereteit.

A Fővárosi Ítéltábla szerint ennek a védekezésnek a jogi megítélése szempontjából releváns, alkalmazandó jogszabály elsősorban az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó 8 kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (továbbiakban Római Egyezmény). Ennek 10. Cikke kimondja: mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jóhírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.

A 11. Cikk szerint mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükséges.

A 13. Cikk szerint bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

A perben a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az egyesület felosztatásáról rendelkező Etv. 16. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt törvényi tényállás megvalósult (Pp. 164. § (1) bekezdés). Az idézett nemzetközi szerződésre figyelemmel azonban az alperesnek

lehetősége van arra, hogy ne csak a fent idézett alapjogok megsértése esetén, hanem a tényleges jogsérelem elkerülése érdekében, érdemi védekezésként hivatkozzon arra, hogy csupán az Egyezményben biztosított véleménynyilvánítási és gyülekezési jogát gyakorolta, ebből eredően pedig őt hátrány nem érheti.

A 13. Cikkre (a hatékony jogorvoslathoz való jog) hivatkozás azonban csak a Római Egyezmény 17. Cikke által szabott keretek között lehet eredményes. A 17. Cikk szerint ugyanis az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely állam, csoport vagy személy számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely az Egyezményben foglalt jogok és szabadságok megsértésére, vagy pedig az Egyezményben meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.

A 17. Cikk tehát a joggal való visszaélés tilalmát rögzíti, amikor egyértelművé teszi, hogy az Egyezményben foglalt jogok - így a véleménynyilvánítási és egyesülési jog - gyakorlása nem eredményezheti mások ugyanitt megfogalmazott jogainak és szabadságának megsértését vagy korlátozását.

A joggal való visszaélést a polgári jog alapkódexe, a Ptk. is szabályozza, és tilalmaz minden olyan magatartást, amely a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul (Ptk. 5. § (1) és (2) bekezdés). A Római Egyezményben biztosított jogok társadalmi rendeltetése a demokrácia intézményeinek, s ezáltal magának a demokráciának a védelme. Amennyiben tehát az alperes a véleménynyilvánítási, gyülekezési és egyesülési jogát úgy gyakorolja, hogy annak konkrét tartalma és megnyilvánulási formája lényegében már a demokráciát támadja, úgy joggal való visszaélést követ el, és emiatt a Római Egyezményben biztosított jogaira hivatkozása alaptalan.

Mindezek tükrében jelen perben a kereset és ellenkérelem tartalmára figyelemmel azt kellett mérlegelni, hogy az alperes tevékenysége a rendeltetésszerű joggyakorlás keretei között maradt-e. Ha igen, akkor mások jogát, szabadságát nem sértette, ellenkező esetben azonban az egyesület feloszlásának törvényi feltételei fennállnak.

A perben hozandó döntés szempontjából a Római Egyezményt, valamint a Emberi Jogok Európai Bíróságának a joggyakorlatát - az alperesi hivatkozásnak megfelelően - figyelembe kellett venni, hiszen az Egyezmény 46. Cikke szerint az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletei az adott ügyben szereplő felekre kötelezők, és a bíróságokra a hasonló tényállású ügyekben iránymutatók. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla szem előtt tartotta az általa áttekintett strasbourgi esetjog alapján kialakult gyakorlatot.

Eszerint az alapjogok, illetve tényleges gyakorlásuk korlátozása akkor megengedhető, ha azok

- törvényben meghatározottak,
- rendelkeznek törvényes céllal,
- szükségesek egy demokratikus társadalomban,
- továbbá a korlátozás arányban áll az érvényesített törvényes céllal.

Jelen esetben az egyesület felosztatására az Etv. 16. § (2) bekezdés d) pontja ad lehetőséget az Etv. 2. § (2) bekezdésben meghatározott törvényes célok érdekében. Ez utóbbi jogszabályhely szerint az egyesülési jog gyakorlása nem sértheti az Alkotmány 2. §-ának (3) bekezdését (nem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére és gyakorlására, illetve kizárólagos birtoklására), nem valósíthat meg bűncselekményt és bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint *nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével*.

Az Etv. felhívott rendelkezése tehát a Római Egyezmény 10-11. Cikke szerinti legitim célnak megfelel.

A továbbiakban az ítélőtábla azt vizsgálta, hogy az egyesülési jog korlátozása *szükséges* intézkedésnek minősül-e. E körben a releváns tényállás részét képező alábbi tényeknek tulajdonított jelentőséget.

Az egyesületek bírósági nyilvántartásába kulturális egyesületként bejegyzett alperes módosított alapszabálya egyesületi célként tűzte ki a közbiztonságot általában érintő kérdések megvitatását: a gyakorlatban azonban a Magyar Gárda rendezvényei nem a közbiztonságot sértő valamennyi, hanem szinte kizárólag a romák által elkövetett bűncselekményekkel foglalkoztak. A megmozdulások helyszínéül tudatosan etnikai feszültségektől terhes olyan kistelepüléseket (Tatárszentgyörgy, Fadd, Galgagyörk) választottak, ahol a közbiztonságnak a rendőrség általi fenntartásában eleve hiányosságok mutatkoztak, továbbá a gárdisták, a rendezvényt biztosító rendőrök és a községek lakóinak számarányát figyelembe véve az alakzatban vonulások, a gyűlések és az azokon elhangzott beszédek mindenki számára közvetlenül megismerhetők és átélhetők voltak függetlenül attól, hogy azokon egyébként részt kívántak-e venni. A beszédekben a magyarság a roma és zsidó népességtől elkülönülő identitásként jelenik meg (pl. Tatárszentgyörgyön **B. J.** a magyarokkal szembeni cigányterrortól beszélt, míg **D. I.** - a Magyar Gárda akkori főkapitánya - 2008. szeptember 7-i sárbogárdi beszédében a zsidóságot idegenszívű nemzetvesztőként aposztrofálta). A szónoklatok tartalmát a vonulások demonstráció, vezényszavak, köszöntések és a gárdisták által viselt egyenruha összhatása egészítette ki.

E tények megállapítása a periratokhoz bizonyítékként csatolt DVD-felvételek - így különösen a faddi vonulásról készült felvétel - és a Magyar Gárda hivatalos honlapján megjelentek, valamint az alperes által nem vitatott felperesi előadás alapján történt.

A fent rögzített releváns tények értékelésére az Etv. jelen ügyben alkalmazandó rendelkezései szerint kerülhet sor. Ezzel összefüggésben a Fővárosi Ítélőtábla az alábbiakat emeli ki.

Az alperes arra helyesen hivatkozott, hogy csak bizonyított, konkrét jogsértés alapozza meg az Etv. 2. § (2) bekezdése és a 16. § (2) bekezdés d) pontja alkalmazhatóságát, az elvi lehetőség szintjén megfogalmazott jogsértés nem. A társadalmi szervezetek működése feletti törvényességi felügyeletet ellátó ügyész a közérdekre utalással csak már bekövetkezett, reálisan fennálló sérelem esetén indíthat eredményesen pert azzal azonban,

hogy az ilyen jellegű sérelemnek a perben nem álló, kívülálló harmadik személyek vonatkozásában kell fennállnia.

A bizonyítási kötelezettség a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte, aki azonban a konkrét jogsérelemet nemcsak polgári vagy büntető ügyben hozott jogerős ítélettel, hanem más módon is bizonyíthatta. A perbeli bizonyítás szabályai szerint ugyanis a bíróság minden bizonyítékot felhasználhat, amely a tényállás felderítésére alkalmas (Pp. 3. § (5) bekezdés).

Adott esetben a perben nem szereplő, kívülálló harmadik személyekre vonatkozó bizonyítás - jellegénél fogva - csak közvetett lehet: a felperesnek tehát olyan tényeket kellett bizonyítania, amelyekből logikus következtetés vonható le a jogsérelem bekövetkezésére.

A Fővárosi Ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját tekintetben, hogy a bizonyítandó jogsérelem bizonyos közösségek egyenlő emberi méltóságához fűződő személyiségi joga megsértésében ragadható meg. Az alperes ellenkérelmében maga is felvetette, hogy valamely közösségnek kollektíve vajon lehet-e egyáltalán emberi méltósága; erre a kérdésre pedig az ítéltábla válasza nemleges.

A Magyar Köztársaság Alkotmánya 54. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.

A Polgári Törvénykönyv ezzel összhangban szintén védi az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogot (Ptk. 75. § (1) bekezdés és 76. §). A felhívott jogszabályok megfogalmazásából is kitűnően az emberi méltóság joga szükségképpen csak természetes személyhez kötődhet, fogalmilag kizárt, hogy e jogot emberek vagy személyösszességek jogaként értelmezzük. Ezt az álláspontot rögzíti a 96/2008. (VII. 3.) AB határozat indokolása is, amelyet a 95/2008. (VII. 3.) AB határozatban foglaltakhoz képest azért kell irányadónak tekinteni, mert ez a határozat a Ptk. tervezett módosítását vizsgálta, a polgári jog által védett jogi tárgy pedig a másik határozattal érintett büntető jogtól jelentősen eltér. A „községek méltósága” tehát az Etv. 2. § (2) bekezdésével kapcsolatban nem hívható fel eredményesen különös tekintettel arra, hogy a Ptk. 85. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat - a jelen perben irreleváns kivételektől eltekintve - csak személyesen lehet érvényesíteni.

Összegezve tehát megállapítható, hogy mások jogának és szabadságának megsértése alatt nem lehet a Ptk-ban szabályozott személyiségi jogsértést érteni.

Mindezek kifejtése után az ítéltáblának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az alperes, ezen belül a Magyar Gárda működése - a keresetben kifejtettek és az ellenkérelemben foglaltak alapján - sértette-e mások jogait és szabadságát, vagy az általa kifejtett tevékenység a Római Egyezményben biztosított alapjogok (10., 11. Cikk) megengedett, rendeltetésszerű és emiatt beavatkozást nem tűrő gyakorlásának minősül-e.

A Fővárosi Ítéltábla e kérdés megválaszolásakor elsődlegesen a Római Egyezményből és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ehhez kapcsolódó gyakorlatából indult ki és figyelemmel volt arra is, hogy a strasbourgi döntésekből kitűnően a hasonló tényállású ügyekben az Egyezmény 10. és 11. Cikke szerinti jogok együttes gyakorlásának mikéntje volt vizsgálendő.

Az alperes arra helyesen hivatkozott, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, a társadalmi fejlődés és az egyén önmegvalósításának egyik alapvető feltétele. Ez a szabadság nem csupán a kedvező fogadtatású vagy közömbös információkat és eszméket illeti meg, hanem azokat is, amelyek sértőek, megütközést keltőek vagy zavaróak, mert a tolerancia és a nyitottság követelménye nélkül nincs demokratikus társadalom (Vajnai-Magyarország ügy). A politikai szónoklatokkal és a közérdekű vitákkal kapcsolatban e jog korlátozására csak szűk körben van lehetőség. A véleménynyilvánítási jog ezért kiterjed a gyűlölködő kijelentésekre is mindaddig, amíg nem alkalmasak erőszak szítására (ld. Sürek és Özdemir-Törökország ügy, Karatas-Törökország ügy, Oberschlick-Ausztria ügy, Nilsen és Johnsen-Norvégia ügy ítéletei).

A véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja az eszmék kifejezésének szabadságát az öltözködés (pl. egyenruha viselése) útján, valamint jelképek, szimbólumok használatával is. Egyes szimbólumok használatát az Emberi Jogok Európai Bírósága még akkor is elfogadhatónak tartotta, amikor az adott szimbólum olyan rendszerhez kapcsolódott, amelynek felidézése kellemetlen érzéseket kelt az áldozatokban; a strasbourgi bíróság szerint ugyanis ezek az ellenérzések önmagukban reális, ésszerű félelemként nem definiálhatók (Vajnai-Magyarország ügy). A gyülekezési jog gyakorlása során elhangzott szónoklatokat a fenti elvek alapján kell megítélni. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a menetelés, nyilvános felvonulás jogát - a résztvevőkre és a szervezőkre kiterjedően - a gyülekezési jog szintén garantálja.

Mindezekből követően az alperes érvelése annyiban helytálló, hogy önmagában a Magyar Gárda rendezvényein elhangzott szónoklatok tartalma, vagy önmagában az egyenruha használata, illetve az alakzatban vonulás, a vezényszavak, speciális köszöntések elhangzása a véleménynyilvánítási és egyesülési jog gyakorlásába való beavatkozást nem feltétlenül indokolja.

Téved azonban az alperes, amikor úgy véli, hogy mindezeket a körülményeket önmagukban és nem a tényleges megvalósulásuknak megfelelően, azok összességében kell megítélni. Ez utóbbi esetben pedig azt a kumulatív hatást kell minősíteni, amit a véleménynyilvánítás és a gyülekezési joggyakorlás konkrét megvalósulása kiváltott.

Kiemeli az ítéltábla a strasbourgi bíróság gyakorlatából kiolvasható, korábban már rögzített elvek alapján azt is, hogy a felek érvelésével szemben nem az alperesi egyesület működésének egészét, tevékenységének általános társadalmi hatásait, valamint megítélését kellett vizsgálni, hiszen ez utóbbiak szubjektív, és a volt beavatkozók perbeli nyilatkozataiból is kitűnően egymástól alapvetően különböző értékítéletet jelentenek. A feloszlítás pedig csak objektív, konkrét alperesi megmozdulások kapcsán megállapított

tényekből következő szankció lehet.

Az ítéletábra különös jelentőséget tulajdonított az alperesi rendezvények helyszínei tudatos kiválasztásának: a kis lélekszámú, romák által is lakott településeken ugyanis az alperes által megnevezett célnak megfelelően a közbiztonságot érintő, így az ún. „cigánybűnözéssel” kapcsolatos kérdések demokratikus megvitatására nem, hanem kizárólag a szónoklatokban kifejeződő üzenetek célba juttatására, valamint a gárdistáknak a helyi lakossághoz viszonyított jelentős létszámára figyelemmel az ún. magyar áldozatok megvédésére való képességének bizonyítására kerülhetett sor. Az alperes tehát egy általa fontosnak tartott társadalmi problémát nem demokratikus fórumon, párbeszéd keretében vitatott meg - egyesületi célkitűzéseinek megfelelően -, hanem egy félkatonai jellegű erődemonstráció keretében a saját véleményét deklarálta.

A helyszínek megválasztásának valós indokát juttatta kifejezésre egyebek közt **Sz. Cs.** alperesi tag sajtónyilatkozata (1/F/12. szám alatt csatolva), aki megerősítve **D. I.** akkori főkapitány szavait úgy nyilatkozott, hogy a Magyar Gárda tüntetессorozatát szervez az etnikai bűnözés által leginkább sújtott térségekben, hogy felhívják a figyelmet a cigányterrorra. A Magyar Gárda hivatalos honlapján megjelent, a faddi eseményekről szóló beszámolók között **B. A.** szervező kijelentette: ha a rendőrség nem tudja megvédeni a civil lakosságot, majd a Gárda megvédi (1/F/47. szám alatt csatolva).

Ennek kapcsán az ítéletábra csupán megjegyzi: az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy jogállamban nem lehet megtörni az erőszak alkalmazásának állami monopóliumát.

Kétségtelen tény ugyanakkor, hogy a per tárgyává tett rendezvények alkalmával erőszakos cselekményekre ténylegesen nem került sor, de az elsőfokú bíróság által rögzített tényállásban részletesen bemutatott, és a fentiekben az ítéletábra által is körülírt releváns tények, körülmények folytán, a valamennyi helyszínen nyilvánvalóan jelenlevő ún. foglyul ejtett közönségre is figyelemmel az erőszak közvetlen, egyéni jogok sérelmével is fenyegető veszélye fennállt.

Az Alkotmánybíróság 95/2008. (VII. 3.) AB határozatának indokolása szerint „foglyul ejtett közönségről” akkor beszélhetünk, ha valaki oly módon nyilvánítja ki szélsőséges meggyőződését, hogy a sértett csoporthoz tartozó személy kénytelen azt megfélemlítve végighallgatni, és nincs módja kitérni a közlés elől. Az alkotmánybíróság határozatában körülírt helyzetbe került természetes személy nem tudja gyakorolni az az őt egyébként megillető jogot, hogy szabad választása szerint eldönthesse: ott, az adott helyen meghallgatja-e a neki nem tetsző véleményt átélve annak közvetlen hatását, vagy az egyet nem értését is kifejezve eltávozzon. A természetes személy ezen szabad választási, döntési joga pedig védelmet élvez. A demokratikus társadalomban valamely közérdekű kérdés megvitatását kezdeményező csoport másoktól nem kényszerítheti ki, hogy a vitában részt vegyenek és a részvétel konkrét formáját, módját sem írhatja elő.

Önmagában az erőszak tényleges hiányából a nagyszámú rendőri jelenlét mellett az erőszak veszélyének hiányára következtetni nem lehet. Ez utóbbi fennálltának realitását igazolja, hogy a Tatárszentgyörgyre tervezett rendezvény 2007. november 29-i

bejelentésében (az iratok közé csatolva 1/F/11. szám alatt) a Gytv. 5. § a) pontja szerinti szervező, **K. R.** maga is az esemény jellegére tekintettel rendőri biztosítást kért, holott a gyülekezési jogról szóló törvény 11. § (1) bekezdése értelmében a rendezvény rendjének biztosításról a szervező gondoskodik.

Ugyancsak az erőszak veszélyére utal az alperes törvényes képviselőjének a 40. sorszámú jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata, melyben előadta: ha a rendezvényeken az **Országos Cigány Önkormányzat** elnöke megjelenik, mindig kialakul valamilyen konfliktus, egyben felszólította **K. O.-t** a rendezvényeiktől való távolmaradásra. Márpedig az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata a véleménynyilvánítás szabadságát illetően éppen azon alapul, hogy a demokrácia lényege az egymástól eltérő nézetek és programok békés vitájában van: erre figyelemmel az esetleges ellentüntetőt a tüntetővel azonos védelemben részesíti. Az alperesi megnyilvánulásból ezzel szemben az derül ki, hogy a Magyar Gárda rendezvényei - az erőszak reális veszélye nélkül - nem tűrik el az ellentüntetést.

Nyilvánvalóan nem segíti a közbiztonsággal kapcsolatos problémák megoldását az a magatartás, amely bár lehet, hogy közvetve vitát indít el, de helyben - ahol az alperesi álláspont szerint is a legnagyobb feszültségek jelentkeznek - nem a konfliktusok megoldásának irányába hat, hanem azokat kifejezetten gerjeszti. Ez egyben azt is jelenti, hogy az alperes rendezvényei közvetlenül és ténylegesen a demokrácia lényegéhez tartozó *közrendet és köznyugalmat támadják*. Ez utóbbiak a demokrácia olyan, csak a közösség szintjén értelmezhető értékei, amelyek sérelme mások - a Római Egyezmény 5. Cikke szerint ugyancsak védendő - *biztonsághoz és szabadsághoz való jogát sérti*. A közösségeknek a gyűléseken közvetlenül rész venni nem kívánó, de azokat megfélemlítve mégis elszenvedni kénytelen lakói nem csupán kellemetlen érzelmeiknek voltak kitéve, hanem szabadságuk ténylegesen is sérült.

Összegezve tehát kimondható, hogy az alperes tevékenysége folytán - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - nem a kisebbségek közösség szintjén értelmezendő emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga sérült, hiszen e jogok csak természetes személyt illelhetnek, közösségeket nem; továbbá az emberi méltóságában megsértett személy önrendelkezési joga folytán egy ilyen sérelem csak az igényt érvényesítő természetes személy által indított perben lenne vizsgálendő.

A közrend és köznyugalom ezzel szemben olyan, csak a közösség szintjén értelmezhető értékek, amelyekbe beletartozik minden érintettnek, így a rendezvények helyszínén tartózkodó természetes személyeknek a Római Egyezmény 5. Cikkében védett biztonsághoz és szabadsághoz való joga. Ez pedig az erőszak akárcsak közvetett, de reális veszélye esetén sérül, ami adott esetben megállapítható.

Helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság azt is, hogy a rendezvények idején elhangzott szónoklatok, így különösen **D. I.** volt főkapitány sárbogárdi beszéde a zsidó népcsoporttal szembeni fajgyűlölő megnyilvánulás volt, de a faddi és tatárszentgyörgyi szónoklatok is számos, a cigányságra vonatkozó kirekesztő megnyilvánulást tartalmaztak. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata szerint a véleménynyilvánítási szabadságnak a Római Egyezmény 10. Cikke szerinti védelme pedig az ilyen véleményekre nem terjed ki,

mert ezek a Római Egyezmény értékei elleni támadást jelentenek (ld. KPD-Németország ügy, Glimmerverband, Hegenbeek - Hollandia ügy, Jersild-Dánia ügy).

Megjegyzi az ítéletábra, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében rögzített demokratikus jogállam elvére figyelemmel az alkotmányos értékek védelmét célzó keretekbe a rasszista, kirekesztő megnyilvánulások szintén nem férnek be.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Római Egyezmény 10-11. Cikkében foglalt alapjogok korlátozása más alapjog (Római Egyezmény 5. Cikk) védelme, valamint a demokratikus jogállam mint alkotmányos elv érvényesülése céljából szükséges figyelemmel a Római Egyezményben biztosított jogok korábban kifejtett társadalmi rendeltetésére (17. Cikk).

Az ítéletábra a következőkben azt vizsgálta, hogy a keresetben alkalmazni kért jogkövetkezmény, a felosztatás a szándékolt céllal arányban álló-e: vagyis alkalmas-e a legitim cél elérésére, ugyanakkor a legenyhébb beavatkozásról van-e szó. Adott esetben azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy polgári jogi jogkövetkezményt kell alkalmazni, melyet az egyesülési jogról szóló törvény szabályoz.

Az alperes ellenkérelmében vitatta, hogy a felosztatás arányos jogkövetkezmény, ennek ellenére maga sem jelölt meg az Etv. 16. § (2) bekezdésében foglaltak alapján más olyan jogkövetkezményt, amely szerinte a törvényes céllal arányos lenne. Ilyen egyéb jogkövetkezmény nincs is, hiszen ha az Etv. 16. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt törvényi tényállási elemek fennállnak, úgy a felosztatás a törvénytörvény szerint kötelező. Ha tehát a törvényes cél érdekében az alapjog-korlátozás szükségessége megállapítható, akkor a jogalkalmazónak mérlegelési lehetősége nincs, a társadalmi szervezetet fel kell oszlatnia.

Ugyanezen szankció alkalmazását támasztja alá Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalása, mellyel összhangban vannak egyéb jogszabályaink is.

Az Alkotmány 7. §-ának (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.

Az adott ügyvel kapcsolatban a Magyar Köztársaság által az 1969. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről New Yorkban, 1965. december 21-én elfogadott nemzetközi egyezménynek van jelentősége. A magyar jog részévé vált New Yorki Egyezmény 4. Cikk b) pontja - többek között - kimondja: a részes államok elítélnék minden olyan propagandát és minden olyan szervezetet, amely a faji gyűlöletet és megkülönböztetést valamilyen formában igazolni vagy előmozdítani igyekszik, és vállalják, hogy törvényellenessé nyilvánítanak és betiltanak minden olyan szervezetet, valamint szervezett és minden egyéb propagandatevékenységet, amely a faji megkülönböztetést előmozdítja.

Ugyanezen Egyezmény 6. Cikke értelmében a részes államok az illetékes nemzeti

bíróságok és egyéb állami intézmények útján a joghatóságuk alá tartozó minden személynek hatékony védelmet és jogorvoslatot biztosítanak faji megkülönböztetést célzó minden olyan cselekmény ellen, amely a jelen Egyezményvel ellentétben emberi jogait és alapvető szabadságjogait sérti.

E nemzetközi szerződéssel összhangban született a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVIII. törvény, melynek 4. § a) pontja szerint a Magyar Köztársaság tilalmaz minden olyan magatartást, amely a kisebbségnek a többségi nemzetből való kirekesztését, elkülönítését célozza vagy eredményezi.

A fent idézett jogszabályokból következően a faji megkülönböztetés és kirekesztés tilos magatartás. A tilalom célja az alkotmányos rend alapját képező egyenlő méltóság megvédése. A faji megkülönböztetés és a kirekesztés a demokratikus rendet alapjaiban támadja, és mint ilyen - az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlata szerint is - beavatkozást indokol, a New Yorki Egyezmény szerint pedig kifejezetten betiltással (felosztatással) szankcionálandó.

Mivel pedig mások jogai és szabadsága megvédésére az alperes felosztatása a jogszabályok szerinti egyedül alkalmas és lehetséges eszköz, annak súlya a törvényes célhoz képest nem aránytalan.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes által is hivatkozott „szükségesség-arányosság teszt” elvégzését követően arra az álláspontra jutott, hogy az alperes felosztatását az elsőfokú bíróság helyesen rendelte el: demokratikus társadalmakban ugyanis bármilyen társadalmilag elfogadott cél sem indokolhatja mások jogainak és szabadságának megsértését.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes teljes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli (6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §).

A felperesnek a Pp. 75. § (1) és (2) bekezdése szerinti perköltsége nem merült fel, ezért arról az ítéltáblának rendelkeznie nem kellett.

Budapest, 2009. július 2.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Szabó Klára s.k.
előadó bíró

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: